

A photograph of several bright yellow flowers with multiple petals, growing in a field of green foliage. The flowers are the central focus, with some in sharp focus and others blurred in the background. The text is overlaid on the image.

**Еннеаграма
та
Самооцінка**

О. Арнальдо Панграці

Львів 5 - 6 лютого 2011

Що це таке самооцінка ?

Різні визначення:

- Оцінювання людиною себе самої та власної вартості ;
  - Це образ чи самосприйняття які людина має про себе;
  - Це впевненість у власних силах щодо своїх здібностей мислити, відчувати, приймати рішення та діяти.
-

Фундаментальні складові самооцінки

- БУТИ ЗАДОВОЛЕНИМИ СОБОЮ
(ЦЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ДОСВІДУ З ДИТИНСТВА, ЩО ЦЬОМУ СПРИЯЄ)
  - ВІРА В СЕБЕ
(ЗНАТИ СЕБЕ ТА МАТИ ДОВІР'Я ДО ВЛАСНИХ СИЛ ПОТРІБНИХ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ДОСЯГАТИ ВЛАСНІ ЦІЛІ ТА НАДХНЕННЯ)
  - ЗДОРОВА ЛЮБОВ ДО СЕБЕ
(ЦЕ ЛЮБИТИ СЕБЕ, ВТІШАТИСЯ ЕМОТИВНОЮ РІВНОВАГОЮ ТА РІВНОВАГОЮ У ВІДНОСИНАХ, ВЧИТИСЯ КАЗАТИ “НІ”, ЛЮБИТИ ТА ПОЧУВАТИСЯ ЛЮБЛЕНИМИ...)
-

ДОБРА САМООЦІНКА

ХТО МАЄ ДОБРУ САМООЦІНКУ:

- ЖИВЕ ТЕПЕРІШНІМ
  - ПОРІВНЮЄ СЕБЕ ТА ВЧИТЬСЯ ВІД ІНШИХ
  - НЕ ДОЗВОЛЯЄ ЩОБ НИМ МАНІПУЛЮВАЛИ
  - ВИЗНАЄ В СОБІ ПОЗИТИВНІ І НЕГАТИВНІ ПОЧУТТЯ
  - Є ГНУЧКИМ
-

ЗДОРОВА САМООЦІНКА ДАЄ:

- ЖИВУЧІСТЬ І ТВОРЧІСТЬ
  - ДОБРІ ВІДНОСИНИ З ІНШИМИ
  - ПОТЕНЦІАЛ СПРАВЛЯТИСЯ З ТРУДНОЦАМИ
  - РОЗВИТОК ВЛАСНИХ ПОТУГ І МОЖЛИВОСТЕЙ
  - СВІДОМІСТЬ ВЛАСНИХ ОБМЕЖЕНЬ ТА ПОМИЛОК
  - САВТОРИТЕТНІСТЬ І ПОШАНУ
-

НИЗЬКА САМООЦІНКА

ХТО МАЄ СЛАБКУ
САМООЦІНКУ:

- Є СХИЛЬНИМ ДО САМОКРИТИКИ
  - Є НАДЧУТЛИМ ДО КРИТИКИ ІНШИХ
  - ПОЧУВАЄТЬСЯ ДУЖЕ НЕВПЕВНЕНИМ
  - Є СХИЛЬНИМ БУТИ НЕЗАДОВОЛЕНИМ
  - ЧАСТО ПОЧУВАЄТЬСЯ ВИННИМ
  - СХИЛЬНИЙ ДО САМОПРИГНІЧЕННЯ...
-

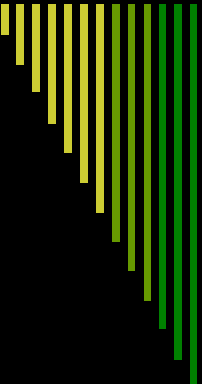

НИЗЬКА САМООЦІНКА СПРИЧИНЮЄ:

- СТРАХИ ТА ФОБІЇ
  - ТРУДНОЩІ У ВІДНОСИНАХ
  - ТРИВОГУ ТА ПОЧУТТЯ
МЕНШЕВАРТОСТІ
  - ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ОЦІНОК ТА
СХВАЛЕННЯ ІНШИХ
  - ТРУДНІСТЬ РЕАЛІЗУВАТИ ВЛАСНІ
МОЖЛИВОСТІ...
-

МІЖ ПСИХОЛОГАМИ ПЕРЕВАЖАЮТЬ ДВІ ТЕОРІЇ ПРО САМООЦІНКУ

1. ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ

(William James, психоаналітична модель)

*ОСОБА Є ВІДПОВІДАЛЬНОЮ ЗА
СТРУКТУРУВАННЯ ВЛАСНОГО Я,
ПОЧИНАЮЧИ З СВОГО ВНУТРІШНЬОГО
СВІТУ .*

2. СОЦІАЛІЗАЦІЯ

(Charles Cooley соціальна модель)

*“Я” Є ЗАЛЕЖНЕ ВІД СОЦІАЛЬНОГО
ДЗЕРКАЛА ЗЗОВНІ ОСОБИ, ВІД ЦІННОСТІ
ЯКУ ВАМ ПРИПИСУЮТЬ ІНШІ.*

ЗМІННІ САМООЦІНКИ

ЗМІННІ ВКЛЮЧАЮТЬ:


```
graph TD; A(ФАКТОРИ) --> B(ЗОВНІШНІ); A --> C(ВНУТРІШНІ);
```

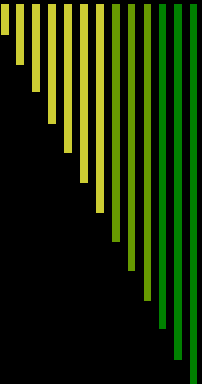
ФАКТОРИ

ЗОВНІШНІ

ВНУТРІШНІ

З самого дитинства дитина, є у взаємодії з середовищем та дорослими які його оточують, розвиває сприйняття щодо свого існування:

- ПРЕКРАСНА АБО ОГИДНА
- ДОБРА АБО ПОГАНА
- ЛЮБЛЕНА АБО ВІДКИНУТА
- РОЗУМНА ЧИ ДУРНА
- ПОКЛАДИСТА ЧИ ПРОБЛЕНА
- БОЯГУЗКА ЧИ ВІДВАЖНА...

Дитинство, у певному значенні, є пророцтвом власного майбутнього.

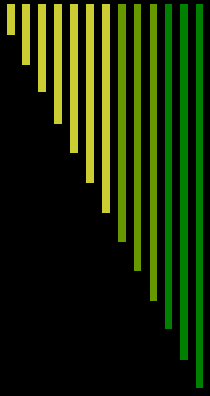

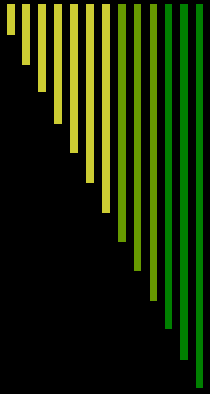

НЕГАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

- ТИ НЕ Є ВАЖЛИВОЮ
  - ПЕРЕШКОДЖАЄШ
  - ТИ СУЦІЛЬНА ПРОБЛЕМА
  - ТИ НЕ ПРИВАБЛИВА
  - ТИ ЗАНАДТО ТИХА / БОЯЗКА
  - ТИ СИЛЬНО ШУМИШ
  - ТВОЇ ІДЕЇ НЕ Є ВАЖЛИВИМИ
-

- ТЕБЕ НЕ ВАРТО СЕРЙОЗНО СПРИЙМАТИ
  - ТИ НЕ Є КМІТЛИВА
  - ТИ НІКОЛИ НІЧОГО ДОБРОГО НЕ РОБИШ
  - НА ТЕБЕ НЕ МОЖНА ПОКЛАСТИСЯ
  - ТИ Є ДУРНА
  - ТИ Є ЕГОЇСТКА
-

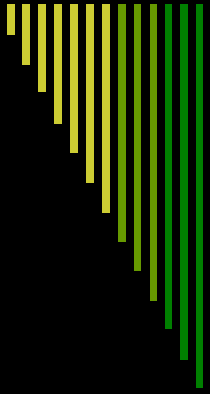
- ТИ НІКУДИ НЕ ЗАЙДЕШ
  - РОБИШ ЛИШЕ НЕЩАСТЯ
  - ТИ НЕВИПРАВНИЙ
  - ВЧИСЯ ВІД ТВОГО БРАТА / ТВОЄЇ СЕСТРИ...
-

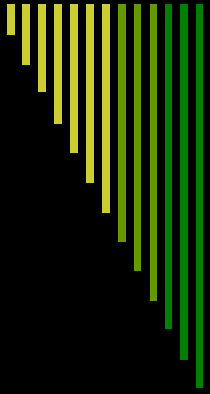

НЕГАТИВНІ ПОСЛАННЯ СПРИЧИНЮЮТЬ:

- ВІДЧУТТЯ ВЛАСНОЇ
НЕАДЕКВАТНОСТІ
  - НЕВПЕВНЕНІСТЬ У ВІДНОСИНАХ
  - СХИЛЬНІВСТЬ ДО
САМОКРИТИЧНОСТІ
  - ВІДЧУДЖЕННЯ ВІД ВЛАСНИХ
ПОЧУТІВ
  - ТРУДНІСТЬ БРАТИСЯ ЗА РИЗИК
-

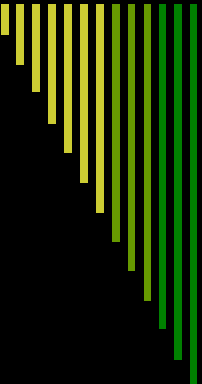
- СХИЛЬНІСТЬ ДО ДЕПРЕСІЇ АБО ДО РОЗВИТКУ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ПРОБЛЕМ
- КАТАСТРОФІЧНІ ДУМКИ ТА РУЙНАЦІЯ
- ОПІР ДО ТОГО ЩОБ ВИСЛОВИТИ ВЛАСНІ ІДЕЇ ТА ВІДКРИТИСЯ
- НИЗКИЙ РІВЕНЬ ЕНЕРГІЇ АБО ПАСИВНІСТЬ

- КОМПЕНСУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕРІАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ
  - ПСИХОЛОГІЧНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА САМОТНІСТЬ
  - ПЕРЕБОРЩЕНА СХИЛЬНІСТЬ ПЕРЕПРОШУВАТИ ТА ВИБАЧАТИСЯ
-

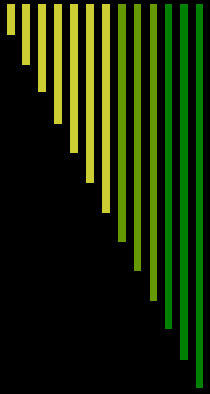

БАТЬКІВСЬКА ПОВЕДІНКА ЯКА МОЖЕ ЗАГРОЖУВАТИ САМООЦІНЦІ ДІТЕЙ*

- НАДМІРНИЙ АВТОРИТАРИЗМ
  - НАДМІРНА ПОБЛАЖЛИВІСТЬ ЧИ ВСЕДОЗВОЛЕНІСТЬ
  - НЕВРОТИЧНІ БАТЬКІВСЬКІ ФІРУГИ
  - НЕДОЗРІЛІ МАТЕРИНСЬКІ ВІДНОШЕННЯ (НАПР. ВОЛОДІННЯ)
  - СУХЕ ЕМОТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ АБО ЛИШЕ ФОРМАЛЬНЕ
-

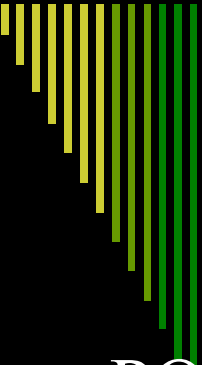
- ВІДНОСИНИ В ПАРІ НЕПОКОЄНІ ПОСТІЙНИМИ СВАРКАМИ
- ДВОЗНАЧНА ПОСТАВА БАТЬКІВ (КОНТРАСТ МІЖ СИЛЬНИМИ ЗАБОРОНАМИ, ЗА ЯКАМИ СЛІДУЄ ЛЕГКІ ПОБЛАЖЛИВОСТІ І НАВПАКИ)
- НЕКОНГРУЕНТНІСТЬ В РІШЕННЯХ ТА У ПРИКЛАДІ

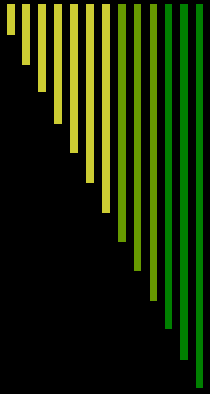

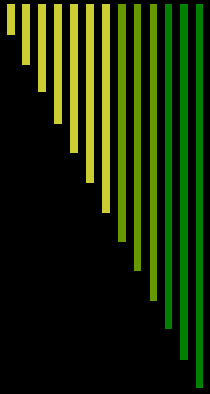
ПОЗИТИВНІ ПОСИЛАННЯ

- ТИ МЕНІ ПОДОБАЄШСЯ ТАКИМ ЯК ТИ Є
  - ХОЧУ ЗНАТИ ЩО ТИ ДУМАЄШ З ЦЬОГО ПРИВОДУ
  - ТИ ЗРОБИЛА ПОСТУП ВПЕРЕД
  - Я ЦЕ НАВЧИЛАСЯ ВІД ТЕБЕ
  - Я ЗАДОВОЛЕНА, ЩО ТИ ПРО ЦЕ ЗІ МНОЮ ПОГОВОРИЛА
-

-
-
- РОЗЛОСТИТИСЬ ДЕКОЛИ ДОПОМАГАЄ ВИЗВОЛИТИ ТЕ, ЩО ТУРБУЄ В СЕРЕДИНІ
  - ТИ МАЄШ ПРАВО ВИСЛОВИТИ ТВОЇ БАЧЕННЯ
  - ПРОСИТИ ДОПОМОГИ ЧАСТО ДОПОМАГАЄ СТАВАТИ КРАЩИМИ
  - НЕ ПЕРЕЙМАЙСЯ ТИМИ ПОМИЛКАМИ
  - ТВОЄ ЗАПИТАННЯ Є ДОЦІЛЬНИМ
-

- ПОЧУВАТИСЯ СУМНИМИ Є НОРМАЛЬНО І ПО- ЛЮДСЬКИ
- ГОЛОВНЕ Є БРАТИ УЧАСТЬ, А НЕ ПЕРЕМАГАТИ
- ЦЕ ДОБРЕ, ТИ ЗРОБИЛА ТЕ, ЩО ТИ МОГЛА
- ВІДМІННО, ТИ МОЛОДЕЦЬ
- ТИ ПРОЯВИЛА ЧУТЛИВІСТЬ ДО ТВОГО ТОВАРИША

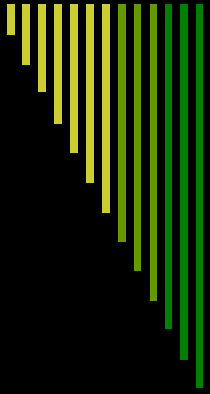
- ТИ МОЯ ЛЮБОВ
  - Я ТЕБЕ ЛЮБЛЮ
  - БУДЬ ВПЕВНЕНИМ, ТИ ЦЕ
ЗРОБИШ
-

ПОЗИТИВНІ ПОСИЛАННЯ ТВОРЯТЬ

- БЛАГОПОЛУЧЧЯ
  - ВПЕВНЕНІСТЬ
  - ГОТОВІСТЬ РИЗИКУВАТИ
  - ЗДАТНІСТЬ ЗАХИСТИ СЕБЕ І
ДУМАТИ
  - БУТИ ГОСПОДАРЯМИ ВЛАСНОГО
ЖИТТЯ
-

- ЗДІБНІСТЬ ВИСЛОВИТИ ПОЧУТТЯ
  - ВІДКРИТІСТЬ ДО СТИМУЛІВ
ЗАДЛЯ ЗРОСТУ
  - ПОЧУВАТИСЬ БІЛЬШ
ВПЕВНЕНІШИМИ ТА
ЩАСЛИВИМИ
  - ЗДАТНІСТЬ ПРОСИТИ ПРО
ДОПОМОГУ
-

ТЕХНОЛОГІЯ ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ЗУМОВЛЕНОСТЕЙ

КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВИЙ
НАПРЯМ (**ALBERT ELLIS**)

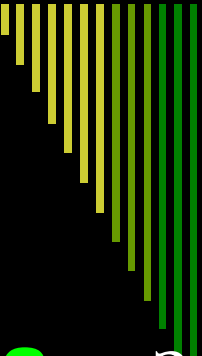
ЕТАПИ:

1. ВИЗНАЧИТИ НЕГАТИВНІ

ПОВІДОМЛЕННЯ (ЯКІ САМЕ І У ЯКИЙ
ДУШЕВНИЙ СТАН ЇХ ПРИЗВОДИТЬ);

2. ДОСЛІДИТИ ЇХ (ЧИ ВОНИ Є ОБ'ЄКТИВНІ
ЧИ НЕСПРАВЕДЛИВІ / ПЕРЕБІЛЬШЕНІ);

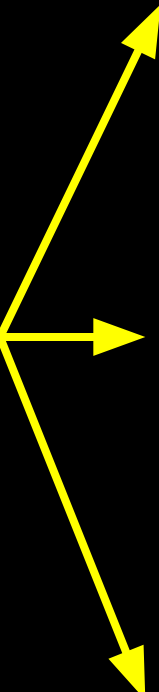

-
-
- 3.** ЗАМІНИТИ ЇХ ПОЗИТИВНИМИ ПОВІДОМЛЕННЯМИ (БІЛЬШ РАЦІОНАЛЬНИМИ, ЩО ПРОДУКУЮТЬ КОНСТРУКТИВНІ ПОЧУТТЯ);
  - 4.** ПОВТОРЯТИ ЇХ У СОБІ (ВНУТРІШНІЙ ДІАЛОГ, ЩОБ ВОНИ СТАЛИ ВАМ ВЛАСТИВИМИ, ІНТЕГРУВАТИ ЇХ);
  - 5.** ПОВОДИТИСЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО НИХ.
-

ЗАКОН ЗМІНИ

-
1. ПРИЙНЯТИ НОВІ **ІДЕЇ**
(РОЗУМОВИЙ ЦЕНТР)
  2. ТВОРИТИ НОВІ **СТАВЛЕННЯ,**
ПІДХОДИ
(ЕМОТИВНИЙ ЦЕНТР)
  3. ЗАСТОСОВУВАТИ НОВУ
ПОВЕДІНКУ
(ЦЕНТР НУТРА)
-

ШЛЯХ САМООЦІНКИ

САМООЦІНКА ЗАЛЕЖИТЬ ВІД:

1. ЗОВНІШНЬОГО СТВЕРДЖЕННЯ:
(ПІДТРИМКА)

2. ОЦІНЮВАННЯ

ЗЗОВНІ

3. ВИЗНАННЯ

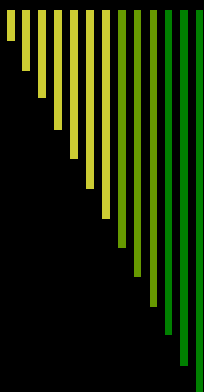

2. ОСОБИСТОГО СТВЕРДЖЕННЯ : (АВТОРИТЕТНІСТЬ)

3 СЕРЕДИНИ

- УСВІДОМЛЕННЯ
ВЛАСНИХ ДАРІВ/
РЕСУРСІВ / ОБМЕЖЕНЬ

- ЗДАТНІСТЬ ВИРАЗИТИСЯ
І САМОСТВЕРДИТИСЯ
-

3. ВЗАЄМОПОДІЛЕНОГО СТВЕРДЖЕННЯ:

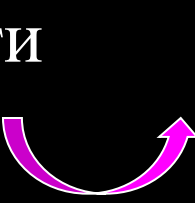
- ВМІТИ ПРИЗНАТИ ТАЛАНТИ І ЗДІБНОСТІ БЛИЖНІХ
- АКТИВІЗУВАТИ ДИНАМІКУ ВЗАЄМНОГО ОЦІНЮВАННЯ.

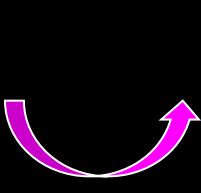
УМІННЯ ЗРОСТАТИ У САМООЦІНЦІ

1. Вміння робити
і
отримувати

ПОХВАЛУ,
КОМПЛІМЕНТИ

2. Вміння робити
і
приймати

КРИТИКУ

ХТО НЕ Є РОЗПОЛОЖЕНИЙ ДО
ПОХВАЛИ, НЕ МАЄ ПРАВА
КРИТИКУВАТИ

ОЦІНЮВАННЯ САМООЦІНКИ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:

- Є РЕАЛІСТИЧНА ЧИ
НЕРЕАЛІСТИЧНА ?
  - Є АВТЕНТИЧНА ЧИ ФАЛЬШИВА?
  - Є СТАБІЛЬНА ЧИ НЕСТАБІЛЬНА?
  - Є ЗАГАЛЬНА ЧИ СПЕЦИФІЧНА?
-

ЗАГАЛЬНА САМООЦІНКА

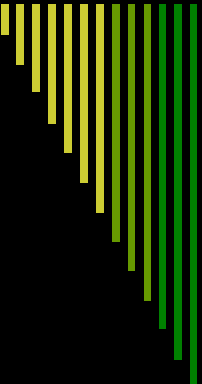
ЗАГАЛЬНА САМООЦІНКА

ВИХОДИТЬ З ДИТИНСТВА (З
ВІДНОШЕННЯ БАТЬКІВ, І Т.Д...) І Є

ПОЄДНАННА З ГЛИБОКИМ
СПРИЙНЯТТЯМ ВІДЧУТТЯ БУТИ
ЛЮБЛЕНИМИ, ОЦІНЕНИМИ,
ДООЦІНЕНИМИ.

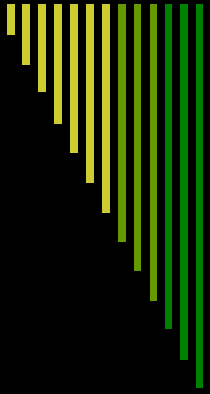

САМООЦІНКА
СПЕЦИФІЧНА
СТОСУЄТЬСЯ РОЗВИТКУ
ЗДІБНОСТЕЙ І УМІНЬ У
ПЕВНОМІЙ СФЕРІ:

- Академічній чи інтелектуальній
  - Фізичній чи спортивній
  - Відносин чи у соціальній сфері
  - Моральній чи духовній
  - Технічній чи практичній
  - Сентиментальній чи емоційній
-

РІВНІ САМООЦІНКИ
ЗМІНЮЮТЬСЯ, ОТОЖ МОЖНА
БУТИ ЗАДОВОЛЕНИМИ У РОБОТІ
І НЕЗАДОВОЛЕНИМИ У
ІНТИМНИХ ВІДНОШЕННЯХ

ПЕРСПЕКТИВИ НА САМООЦІНКУ

1

НЕДООЦІНЮВАННЯ
СЕБЕ

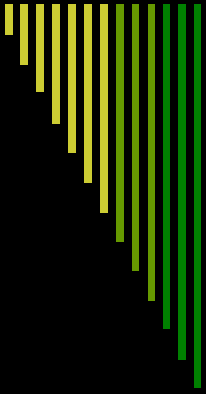

СХИЛЬНІСТЬ ДО
ЗОСЕРЕДЖЕННЯ НА ВЛАСНИХ
ДЕФЕКТАХ

САМОЗВИНУВАЧЕННЯ

2

**ЗДОРОВА
САМООЦІНКА**

**ЗБАЛАНСОВАНЕ БАЧЕННЯ
ВЛАСНИХ ДОСТОЇНСТВ І
НЕДОЛКІВ**

ПОЧУТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ШЛЯХ ЗМІЦНЕННЯ ВЛАСНОЇ САМООЦІНКИ

1. ВИЗНАЧИТИ ЦІЛІ
  2. РИЗИКУВАТИ
  3. ВІДКРИТИСЯ (на Бога і інших)
  4. РОБИТИ *ДОЦІЛЬНІ* ВИБОРИ
  5. ДОБРЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ
ЧАС
  6. ЗЦІЛЯТИСЯ В НУТРІ
-

3

ПЕРЕОЦІНКА СЕБЕ

**СХИЛЬНІСТЬ ЗОСЕРЕДЖУВАТИСЯ НА
ВЛАСНИХ ПОЗИТИВНИХ ЯКОСТЯХ**

ЗВИНУВАЧЕННЯ ІНШИХ
